

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken Larsok, Matt 11,28-30, Trømborg kirke, 10.8.2014

Det gikk hardt for seg i Roma for 1750 år siden. TV-serien om Romerriket har gitt oss et innblikk i hvor brutal maktkampene var og hvor lite et menneskeliv var verd. Slaver, syke og fattige var forbruksvare for de rike og mektige. Keiser Valerian hadde bestemt at kirken og de kristne var en trussel mot hans makt. Den nye religionen fremhevet alles like menneskeverd og avviste at keiseren kunne være gud og ha absolutt makt. Slikt truet de kristne samfunnets orden og keiserens posisjon.

Han begynte å begrense kirkelige handlinger, og endte med at alle biskoper, prester og diakoner skulle henrettes. I august 258 var turen kommet til kirkens toppledelse. Biskopen av Rom - pave Sixtus - ble ført vekk av soldatene 6. august og halshugget. Spanjolen Laurentius var diakon og hadde i den egenskap ansvaret for kirkens materielle verdier. Da paven ble ført bort, ba han Laurentius å fordele kirkens verdier til de fattige.

Keiseren arresterte Laurentius dagen etter og befalte ham å overgi alle kirkens skatter til ham. Laurentius ba om tre dager slik at han rakk å samle alt, noe keiseren - sikkert motstridende - gikk med på. I de tre dagene gjorde Laurentius det paven hadde bedt ham om og fordelte alle kirkens rikdommer til byens syke og fattige. Da tre dager var gått – 10. august - ba keiseren om å få overrakt skattene. Laurentius gikk frem for keiseren og viste ham flere tusen spedalske, blinde, enker, foreldreløse, gamle, fattige og sa: «Disse menneskene er kirkens skatter for i deres øyne ser du glansen av Guds herlighet».

Keiseren ble rasende og beordret Laurentius til en meget smertefull død ved å la ham bli stekt på en rist. Han døde mens han takket Gud og ba for Romas omvendelse. Graven hans er i Roma, og den berømte kirken San Lorenzo, er bygget over den. Laurentius ble en av kirkens store forbilder. 10. august ble hans dag og minnefesten for ham ble første gang feiret i 354.

Laurentius ble en meget populær helgen i Norden. Lavrans og Lars er hans nordiske navn. Domkirken i Lund er viet til ham, og dette var stedet for erkebispesetet for Norge inntil Norge fikk sin egen erkebiskop i 1153. Her i bispedømmet har vi i dag i alle fall seks kirkesteder som i utgangspunktet var viet til Laurentius: Trømborg, Aremark, Klund, Garder kirke i Vestby, Hakadal og Lørenskog. Lørenskog er den eneste middelalderkirken viet til Laurentius som fortsatt står.

10. august ble i Norden en stor folkelig fest - på linje med Jonsok og Olsok og med eget merke – en rist - på primstaven. På våre trakter ble det festen for avslutningen av slåtten, og langs kysten var det tid for å fiske opp makrellen som nå var blitt feit nok. Laurentius er også, blant flere yrkesgrupper, kaffebøndernes skytshelgen. Det hevdes derfor at uttrykket Kaffe-Lars har sin opprinnelse i Laurentius.

Nå kan det selvfølgelig spørres om hva denne historien har med oss å gjøre. Det er min oppfatning at vår tids mennesker trenger å bli frigjort fra forestillingen om at hvert individ – som dagens dåpsbarn - starter på null og selv bærer alle byrdene ved å skape sitt eget liv. Vi trenger å kunne knytte oss til tradisjoner og forbilder som kan være ressurser for oss når vi skal gjøre våre valg. Vi er ikke de første menneskene som står i slike valgsituasjoner.

For kirken er det derfor viktig å løfte frem mennesker og hendelser fra vår fortid som kan gi

oss veiledning om verdier og livsvalg. Kirkens fester - som jul, påske og allehelgensdag sammen med dåp, konfirmasjon, bryllup og gravferd - er viktige merkesteiner for folk i vårt land i dag. Vi som kirke kan i enda større grad gjenopplive noen av de sentrale kirkelige festene fra tidligere tider og gjøre dem til fester for vår generasjon. Slik er vi med å avlaste folk i deres arbeid med å forme livene sine.

Laurentius er et forbilde for oss i vårt møte med særlig to forhold:

Han viser oss at sårbare, syke og fattige mennesker er kirkens andre alter – slik Johannes Khrysostomos, en av de store kirkefedrene - uttrykte det. De er alteret utenfor kirkerommet der vi møter Gud på en annen måte enn ved alteret i kirkerommet. Dette alteret er dem Laurentius brakte til keiseren og som Jesus sa at i dem kan vi kan gjenfinne ham i vår samtid: De sultne, tørste, syke, fengslede, fremmede og nakne. Slik Laurentius formulerte det: I deres øyne ser vi glansen av Guds herlighet og Jesu tilstedeværelse i blant oss. En av rom-kvinnene som tigger i Oslo uttrykte seg slik: Vi forstår at dere ikke har anledning eller vil gi penger i kruset mitt - men kan dere ikke se meg i øynene og gi meg et smil?

Tør vi det? Orker vi det? Gjør vi ikke det så fratar vi oss gleden av å se Guds herlighet i den fattige tiggerens ansikt når hun gjengjelder vårt smil fordi vi har bekreftet hennes menneskeverd. Å forby tiggere slik det foreslås, er derfor å utvise Gud fra våre øyne.

Derfor er det diakoniens tjeneste som er den sanne gudstjeneste, å leve Guds kjærlighet til oss i møte med vår neste ved å tjene dem. Det er i møte med dem at vi skal leve Jesu ord om å bære sårbare menneskers byrder.

Laurentius viste at kirkens radikale budskap om alle menneskers likeverd, og forpliktelsen til å handle til fordel for utsatte mennesker, er det mest provoserende kirken kan gjøre mot makthavere. Derfor ble han ikke bare halshogd som paven og de andre, men pint på en svært bestialsk måte.

En Larsokmarkering i vårt land i dag må derfor alltid være en fest der vi maner hverandre til fornyet tjeneste for Gud ved engasjement for dem Laurentius fremhevet bærer glansen av Guds herlighet i sine øyne: De fremmede, syke, fattige i vårt eget lokalmiljø, i Norge og globalt.

For det andre er forfølgelsen av de kristne fra Romas makthavere en påminnelse til oss om at også i dag blir mennesker forfulgt for sitt livssyn og sin overbevisning. I disse dager utfolder det seg for våre øyne i Irak og Syria der en kriminell røverbande av ekstremister fordriver og henretter alle som mener og tror annerledes enn dem. Hardest går det ut over jadister, shia-muslier og kristne. Jadistene står i fare for å bli utryddet som folkegruppe. Den kristne befolkningen er en liten minoritet som står i fare for å bli helt fordrevet fra Irak - et land de har vært kirke i siden apostelen Thomas grunnla de første menighetene der.

Vi må aldri tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer oss selv.

La oss derfor gjøre Larsok til diakoniens festdag i vår kirke, en festdag for bønn og arbeid for mennesker i nød!

Vi har feiret dåp i gudstjenesten i dag og vi skal senere feire nattverd sammen. I disse handlingene ved kirkens første alter blir vi forenet til ett folk som sprenger alle de begrensinger geografi og tid setter. Vannet i dåpen er felles for alle og er et kretsløp som er forutsetningen for alt liv, og har vært der så lenge det har vært liv. Slik er barna som ble døpt i dag blitt en del av et fellesskap av døpte som bærer korsets tegn over hele verden og inn i evigheten. De er i kraft av Guds kjærlighet gitt

felleskap med Gud og kan hvile i tryggheten om at verken nød, død eller undertrykkelse kan rive dem ut av Guds kjærlighet i Jesus Kristus – slik Paulus uttrykker det i Romerbrevet som vi hørte lest.

I nattverden kommer Jesus til oss og gir oss del i sin kropp for at vi skal få styrke og kraft til å leve livene våre. Nattverden er gjestebudet Gud inviterer oss til og der vi får synlig smak av at den Jesus som inviterte alle med tunge byrder, også inviterer deg og meg til å legge av oss det vi måtte ha av byrder.

Det er i disse grunnleggende handlingene for oss at kirkens felleskap fødes og blir et sted der Guds omsorg i Jesus Kristus er tilgjengelig for oss alle og jeg med frimodighet kan si: Kom, for alt er gjort ferdig av Gud selv.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.